

Buklets par klimata krīzi
un
vēl par šo un to.

Satura rādītājs.

Klimata krīze Latvijā.	3
Kas notiek?	3
Ko darīt?	3
Fosilo kurināmo infrastruktūras projekti ir jāaptur!	4
Pie vainas arī industriālā lauksaimniecība.	4
Latvijai ir jāsasniedz klimatneitralitāte pirms 2050. gada.	4
Klimata kampaņas un mākslas performances.	6
Klimata krīze pasaulē.	8
ES Dabas atjaunošanas regula	8
2024. gada Eiropas Parlamenta vēlēšanas.	10
Ko Latvijas EP deputāti ir darījuši pēdējo 5 gadu laikā?	11
Šie balsojumi nav Latvijas sabiedrības interesēs.	11
Klimata krīzes projekts sadarbībā ar CDN.	13
Avoti.	14

Klimata krīze Latvijā.

Klimata krīze nav tikai temperatūras pieaugums.

Krīze nozīmē to, ka Latvijā arvien biežāk būs ne vien Ventspils **+36,7°C** karstuma vilņi, bet arī tādi **ekstremāli laikapstākļi** kā Jēkabpils palu plūdi un Dobeles krusa, nemaz neskaitot citas neprognozējamās dabas katastrofas.

Kas notiek?

Vidējā gaisa temperatūra sasilst. Latvijas vidējā gaisa temperatūra **2022.** gadā bija **+7,35°C** **augstāka par normu**, un tas bija **jau desmitais gads** pēc kārtas, kad vidējā gaisa temperatūra tika reģistrēta virs normas.

Kraso temperatūras maiņu ir radījušas **siltumnīcas efekta gāzes**, kā **CO2** un **metāns**.

Daži klimata krīzes noliedzēji mēdz plaši manipulēt ar apgalvojumu, ka klimata krīze rodas Saules radiācijas paaugstināšanās dēļ, tomēr dati liecina par galēji pretēju tendenci – Saules izdalītā radiācija ir ievērojami samazinājusies.

Latvijā vislielāko emisiju daudzumu rada tieši **enerģētikas sektors**. Tas emitē **7,5 mil. tonnas CO2** katru gadu.

To salīdzinot ar kaut ko konceptuāli vieglāk saprotamu – tas ir ekvivalents **38 mil. pieaugušu Eirāzijas brūno lāču**.

Ko darīt?

Latvijā nav plašas fosilo kurināmo atradnes, tādēļ mums ir īpaši izdevīgi **atjaunojami enerģijas resursi** un **attālināšanās no fosilās enerģijas** avotiem.

Pāriešana uz vēja un saules enerģiju veicinās mūsu energoneatkarību no kaimiņos esošās agresorvalsts energoresursiem un **radīs jaunas darba vietas Latvijā**.

Atstāsim gan **saražoto enerģiju**, gan **naudu Latvijā**.

Privātpersonām ir pieejams valsts atbalsts, lai savos īpašumos uzstādītu **saules paneļus** un **vēja ģeneratorus**. Šis atbalsts sekmē attālināšanos no fosilajiem enerģijas avotiem.

Fosilo kurināmo infrastruktūras projekti ir jāaptur!

Ir jāaptur Skultes Sašķidrinātās dabasgāzes (LNG) terminālis un citi fosilo kurināmo projekti, kurus valsts plāno vai plānos finansiāli atbalstīt, jo, tikai **izmantojot atjaunīgu enerģiju, mēs kļūsim energoneatkarīgi**.

Pie vainas arī industriālā lauksaimniecība.

Enerģētikas sektors rada **67%** no visām Latvijas siltumnīcefekta gāzu (SEG) emisijām, bet arī industriālā lauksaimniecība atstāj **lielu negatīvu ietekmi uz klimatu**, radot 32.3% Latvijas kopējo emisiju.

Kopējā lauksaimniecības politika (KLP) gan ES, gan Latvijā ir **izgāšanās klimata un vides jomā**.

KLP prioritizē lielos lauksaimniekus, **atstājot novārtā mazos un vidējos**, tai skaitā **bioloģiskos**, lauksaimniekus.

Šīs politikas klimata un bioloģiskās daudzveidības ambīcijas **nav savienojamas ar ES zaļo kursu** un tajā izvirzītajiem mērķiem klimatneitralitātes sasniegšanā un dabas daudzveidības saglabāšanā.

Latvijai ir jāasniedz klimatneitralitāte pirms 2050. gada.

Ir svarīgi sekot izvirzītajiem mērķiem un rīkoties – **ir jāpieņem klimata likums**.

- **Jānodrošina ēku energoefektivitāti pilsētās**, tās aprīkojot ar saules vai vēja ģeneratoriem un citām atbilstošām tehnoloģijām, lai mazinātu atstāto CO2 pēdu.

- **Jāprioritizē gājēji, riteņbraucēji un sabiedriskais transports**, nevis privātie transportlīdzekļi pilsētvidē, kā tas darīts līdz šim.

Prioritizējot valsts iedzīvotājus, nevis uzņēmumus, mēs padarīsim pilsētvidi **veselīgāku** un **videi draudzīgāku**, nodrošinot to, ka tajā ir patīkami uzturēties.

Klimata kampaņas un mākslas performances.

Ar klimata un vides tēmām saistītas aktivitātes nav svešas citviet pasaulē – tās ir rīks, kas veicina izpratni par klimata krīzes reālo situāciju.

- **2023. gada** vasarā notika pirmais "[Blued Trees](#)" operas pirmatskaņojums, kas apvienoja mūziku un mākslu ar vides politiku.

Šī opera ir turpinājums mākslinieces Avivas Rahmani **2015. gada** projektam "Blued Trees Symphony", kas caur intelektuālā īpašuma doto aizsardzību pasargāja teritoriju vairāku kilometru garumā no fosilo kurināmo cauruļvadiem.

- **2019. gada** jūlijā un septembrī "**Fridays for Future**" organizēja iespaidīgu [klimata kampaņu](#) Ķelnē un Berlīnē.

Pašā gājēju ielas sirdī trīs jaunieši stāvēja uz ledus gabaliem karātavās, attēlojot mūsdienu sabiedrību – mēs turpinām savu ierasto un klimatam kaitīgo dzīvesveidu, lai gan labi apzināmies tā sekas.

- **2014. gadā** pēc 5. ANO KPSP klimata ziņojuma Olafurs Eliassons un Miniks Rosings skvērā pie Kopenhāgenas Rātsnama izveidoja instalāciju "[Ice watch](#)", izkārtojot lielus ledus gabalus aplī kā pulksteni.

Šīs interaktīvās instalācijas laikā apmekētāji varēja vērot un sajūst šo ledus gabalu kušanu.

- **2016. gada kampaņas** "[Trash Me](#)" ietvaros amerikāņu aktīvists Robins Grīnfielts veselas **30 dienas** dzīvoja kā vidējais amerikānis, ik dienu radot nedaudz vairāk kā **2 kg** atkritumu.

Atšķirtībā no vidējā amerikāņa, viņš savus atkritumus neizmeta miskastē, bet nesa sev līdzī, apkraujot visu savu ķermeni atkritumos.

- Laika posmā no **2013.** līdz **2022. gadam** māksliniece Sāra Kameronā Sunde izveidoja projektu "[36.5](#)".

Šī projekta ietvaros notika **9 performances**, kuru mērķis bija veicināt diskusijas, pievēršot uzmanību drastiskam jūras līmeņa kāpumam.

Klimata krīze pasaulē.

Zeme sasilst, un **Latvijā notiekošās katastrofas nav izolētas** no pārējās pasaules.

Kopējā sauszemes un okeānu temperatūra paaugstinās, ekosistēmas izzūd, tie **organismi, kuri nespēj pielāgoties, izmirst.**

Zemes temperatūra pakāpeniski ceļās jau kopš industriālās revolūcijas. Ik desmitgadi temperatūra palielinās par **+0,18°C**, bet **tikai kopš 1981. gada** tas notiek **dubultā ātrumā.**

Šāds, ilgstoši siltāks klimats ne vien nodrošina arvien **neparedzamākas dabas stihijas**, kā plūdus, vētras, vai sausuma un karstuma vilņus, bet arī pamatīgi **novājina cilvēku imunsistēmas**, padarot dažādas slimības cilvēkiem bīstamākas par **85%.**

Klimata krīzes ietekmē, daudziem cilvēkiem jau ir grūtības pilnvērtīgi dzīvot, un tuvākajos gados **aizvien vairāk cilvēku** saskarsies tieši ar to pašu.

Klimata krīzi visvairāk izjūt un izjutīs **mazaizsargātākās sabiedrības grupas**, kā maznodrošinātie, sievietes, cilvēki ar kustību traucējumiem un arī LGBTQIA+ kopiena.

Tūkstošiem salu un piekrastes iedzīvotāju būs jāpārceļas, jo ir sagaidāms, ka **ūdens līmeņa pieaugums 2050. gadā sasniegs 7 metrus.**

ES Dabas atjaunošanas regula

Nesen Eiropas Parlaments atbalstīja regulu, kura nosaka, ka līdz 2030. gadam ir jāievieš atjaunošanas pasākumi **vismaz 20%** ES sauszemes un jūras teritorijās.

Dabas atjaunošanas regulas uzdevums būs veicināt esošo ES starptautisko saistību izpildi, **īpaši Montreālas nolīgumu**, kurā pieņemts, ka **līdz 2030. gadam jāaizsargā 30%** visas pasaules sauszemes, okeānu, piejūras reģionu un iekšējo ūdeņu, par **500 miljardiem** jāsamazina dabai kaitīgās valdības subsīdijas un **uz pusi jāsamazina** saražotie pārtikas atkritumi.

Lai gan šie projekti un regulas ir soļi pareizajā virzienā, tie tik un tā **nav pieteikami ambiciozi**, lai saniegtu nospraustos mērķus – dekarbonizēt Eiropu, kā arī saglabāt un atjaunot ekosistēmas un vides daudzveidību.

Ir **jāizglīto sabiedrība par zaļmaldināšanu** un **jāturpina atbalstīt zaļu infrastruktūru** izveidi.

2024. gada Eiropas Parlamenta vēlēšanas.

2024. gada jūnijā tiks organizētas nākamās Eiropas Parlamenta (EP) vēlēšanas, katrai Eiropas Savienības dalībvalstij individuāli pieņemot lēmumu par savu vēlēšanu datumu.

Ik gadu **Eiropas Parlamenta vēlēšanas Latvijā notiek jūnija pirmajā sestdienā**, tāpēc šogad tās paredzētas **8. jūnijā**.

Latvijai pirmo reizi būs 9 mandāti EP, deputātiem pēc ievēlēšanas pievienojoties kādai no 7 grupām:

- Eiropas Tautas partijas (Kristīgie demokrāti) grupa;
- Sociālistu un demokrātu progresīvās alianses grupa;
- Renew Europe grupa;
- Zaļie un Eiropas brīvās apvienības grupa;
- Eiropas konservatīvo un reformistu grupa;
- Identitātes un demokrātijas grupa;
- Eiropas parlamenta Kreiso spēku grupa.

2019. gadā Latvijai bija 8 mandāti un šobrīd Latviju EP pārstāv šie deputāti:

- **Andris Ameriks** un **Nils Ušakovs** Sociālistu un demokrātu progresīvās alianses grupā;
- **Ivars Ijabs** Renew Europe grupā;
- **Sandra Kalniete**, **Dace Melbārde** un **Inese Vaidare** Eiropas Tautas partijas (Kristīgie demokrāti) grupā;
- **Roberts Zīle** Eiropas konservatīvo un reformistu grupā;
- **Tatjana Ždanoka** ir politiskajām grupām nepiederoša deputāte.

Ko Latvijas EP deputāti ir darījuši pēdējo 5 gadu laikā?

1. Iestājušies "PRET" Eiropas Savienības Dabas atjaunošanas regulu.

Deputāts Roberts Zīle no "Saskaņa" kopā ar Sandru Kalnieti un Daci Melbārdi no "Jaunā Vienotība" **balsoja "PRET"** Dabas atjaunošanas regulu, kuras mērķis ir saglabāt un atjaunot ES ekosistēmas gan jūras, gan sauszemes teritorijās.

2. Iestājušies "PRET" emisiju samazināšanu.

Deputāts Roberts Zīle no "Saskaņa" kopā ar Inesi Vaideri, Sandru Kalnieti un Daci Melbārdi no "Jaunā Vienotība" **balsoja "PRET"** priekšlikumu palielināt ES izvirzīto mērķi sasniegt par 55% mazākas emisijas līdz 2030. gadam.

3. Iestājušies "PRET" kompensācijām cietušajiem.

Klimata problēmām kļūstot acīmredzamākām, arvien vairāk cilvēku cieš, bet deputātes Sandra Kalniete, Dace Melbārde un Inese Vaidere no "Jaunās Vienotība" **balsoja "PAR"** kompensāciju atcelšanu cilvēkiem, kuri ir cietuši no gaisa piesārņojuma.

4. Iestājušies "PAR" gāzi kā "zaļu" enerģijas avotu.

Balsojumā par gāzes iekļaušanu zaļās ekonomikas plānā, deputāts Roberts Zīle no "Saskaņa" kopā ar Daci Melbārdi no "Jaunā Vienotība", Andri Ameriku un Nilu Ušakovu no "Gods kalpot Rīgai" **balsoja "PAR"**.

Šie balsojumi nav Latvijas sabiedrības interesēs.

Mūsu ievēlētie deputāti turpina nodrošināt ES atkarību no Krievijas Federācijas gāzes, zinot gan to, ka fosilā gāze rada lielas emisijas, gan to, kā kaimiņos esošā agresorvalsts izmanto iegūto finansējumu.

Nav pieņemami, ka deputāti, kuriem būtu jāizstāv Latvijas un Eiropas Savienības iedzīvotāju intereses, savos balsojumos dara pavisam pretējo.

Mums ir jābūt tālredzīgākiem, jātiecas pēc nospraustajiem mērķiem un tos jāpadara vēl ambiciozākus!

Projekta sejas.

Klimata krīzes kampaņu veido jauniešu organizācija "Protests" brīvprātīgie, vides aktivisti un mākslinieki.

Projekta vadītāja Beāte Anna Klepere.

-

"Protests" valdes priekšsēdētāja Marta Bogustova.

Klimata krīze ir intersekcionāla un visu skaroša problēma. To nesauc par krīzi tā pat vien. Šī ir mūsu visu krīze un sekas jutīs (un jau jūt!) ikviens. Esi vēstures pareizajā pusē un iestāties par labu nākotnei!

"Protests" valdes sekretāre Katrīna Kalnbērza.

Ikvienam būtu jāzina tas, ka nemitīgi ņemot no mūsu Zemes, mēs to nogalināsim. Tā jau sauc mūs palīgā. Nebūsim ignoranti pret acīmredzamo krīzi.

Sindija Mierture

-

Mareks Ulmanis

-

Monta Heidemane

-

Laura (uzvārds)

-

Avoti.

[Kopējā lauksaimniecības politika Latvijā no 2023. gada | Lauku atbalsta dienests \(lad.gov.lv\)](#)

[Mājas lapa | Eiropas Parlamenta vēlēšanas 2024 \(europa.eu\)](#)

[Gada vēlēšanas \(europa.eu\)](#)

<https://www.europarl.europa.eu/meps/lv/search/advanced?name=&countryCode=LV>

<https://lv-pdf.panda.org/?234730/COP15-panakta-globala-vienosanas-par-biologisko-daudzveidbu>

https://www.em.gov.lv/sites/em/files/empl_051118_nekp2021-20301.pdf

<https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC4928742/>

<https://www.euronews.com/next/2022/08/09/climate-change-is-making-over-half-of-known-human-diseases-worse-and-our-immune-systems-we>